

Renata Kubica

PROCES KSZTAŁCENIA PRZEDDYPLOMOWEGO W ZAKRESIE MEDYCYN PRACY W OPINIACH STUDENTÓW ŁÓDZKIEJ AM

Z Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi
Dyrektor: prof. dr hab med. J. Indulski

W 1990 r. w Instytucie Medycyny Pracy w Łodzi ponownie przeprowadzono wśród studentów IV roku Wydziału Lekarskiego Łódzkiej AM badanie ankietowe. Zebrany materiał dotyczył: opinii studentów o przygotowaniu z zakresu medycyny pracy, przydatności i sposobie prowadzenia poszczególnych zajęć.

1. WSTĘP

Medycyna pracy wykładana jest w Łódzkiej Akademii Medycznej jako przedmiot wyodrębniony w planie studiów od 1983 r. Zajęcia prowadzone są na VI roku Wydziału Lekarskiego. W roku 1987/1988 wprowadzono w Łódzkiej AM zmodernizowany - na podstawie analizy opinii studentów, konsultacji z nauczającymi i opinii ekspertów z dziedziny medycyny pracy - nowy program nauczania przedmiotu "medycyna pracy" na Wydziale Lekarskim.

Proces dydaktyczny na VI roku Wydziału Lekarskiego obejmuje 30 godzin zajęć seminaryjnych i realizowany jest przez pracowników Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

Treść nowego programu przedstawia się następująco:

1. Medycyna Pracy - jako przedmiot działalności naukowej i praktycznej - wprowadzenie (2 godz.)
2. Fizjologia i ergonomia pracy - wybrane zagadnienia (3 godz.)
3. Higiena w środowisku pracy. Działanie toksyczne przemysłowych substancji chemicznych (1 godz.). Kryteria oceny narażenia zawodowego na substancje toksyczne w środowisku pracy (2 godz.)
4. Higiena w środowisku pracy. Narażenia zawodowe na szkodliwości fizyczne występujące w środowisku pracy - kryteria oceny (2 godz.)
5. Higiena w środowisku pracy. Stres związany z pracą jako źródło zagrożenia zdrowia pracowników (2 godz.)
6. Kliniczna patologia zawodowa. Ogólne zasady diagnostyki orzecznictwa i terapii. Diagnostyka i profilaktyka (5 godz.)
7. Kliniczna patologia zawodowa. Zdrowotne skutki narażenia zawodowego na rozpuszczalniki organiczne, metale i promieniowanie jonizujące (5 godz.)

8. Kliniczna patologia zawodowa. Ostre zatrucia. Zasady postępowania lekarskiego w ostrych zatruciach (5 godz.)

9. Organizacja ochrony zdrowia. Miejsce chrońy zdrowia pracujących w systemie służby zdrowia w Polsce. Zasady działania przemysłowej służby zdrowia (2 godz.)

2. MATERIAŁ I METODA

Jednym ze wskaźników efektywności kształcenia, przyjętym w literaturze przedmiotu, są opinie nauczanych o procesie kształcenia, przydatności treści kształcenia oraz własnym przygotowaniu, uzyskanym w procesie kształcenia.

W miesiącach od marca do końca maja 1990 r. przeprowadzono wśród studentów VI roku Wydziału Lekarskiego AM w Łodzi badanie ankietowe. Ankietę rozdano 175 studentom na przedostatnich zajęciach z medycyny pracy. Otrzymano zwroty ankiet od 111 osób, co stanowi 63,4% badanych. Wypowiedzi zawarte w tych ankietach posłużyły jako źródło informacji nt. opinii studentów o zajęciach z medycyny pracy.

Kwestionariusz ankiety dotyczył następujących zagadnień:

1) opinii studentów o własnym przygotowaniu, wyrażającym się w określonym poziomie wiedzy i umiejętności z zakresu objętych programem nauczania dziedzin medycyny pracy;

2) opinii studentów o sposobach prowadzenia poszczególnych zajęć oraz pomocach dydaktycznych, wykorzystywanych w przygotowaniach do zajęć z medycyny pracy;

3) opinii studentów o przydatności poszczególnych zajęć (bloków tematycznych) składających się na przedmiot "medycyna pracy";

4) propozycji studentów dotyczących zmian w procesie nauczania przedmiotu "medycyna pracy";

5) Postaw studentów wobec przyszłej roli zawodowej ze szczególnym uwzględnieniem miejsca specjalizacji z medycyny pracy;

3. WYNIKI BADANIA

3.1 Opinie studentów o własnym przygotowaniu w wybranych dziedzinach medycyny pracy, uzyskanym w toku zajęć

Zdecydowana większość, bo 75% ankietowanych uważa, że zajęcia z medycyny pracy dostarczyły informacji, które "nie były nowe, lecz umożliwiły usystematyzowanie dotychczasowej wiedzy". Znacznie mniejsze liczebnie grupy badanych stwierdziły, iż zajęcia te dostarczyły zupełnie nowej wiedzy, poszerzając dotychczasową (10% odpowiedzi) i że nie wpłynęły na stan ich dotychczasowej wiedzy (15%).

Po odbyciu zajęć z medycyny pracy studenci wysoko oceniają swoją wiedzę dotyczącą:

- zakresu tematycznego (tego, czym się zajmuje) medycyny pracy (85%) ocen pozytywnych),

- zadań składających się na pełnienie roli lekarza przemysłowego (73%)

Tylko niecałe 4% ankietowanych studentów po zajęciach nie potrafi określić tematyki, wchodzącej w zakres dyscypliny medycznej zwanej medycyną pracy. Prawie trzykrotnie wyższa liczba studentów (11%) nie potrafi określić, na czym głównie polega pełnienie roli lekarza przemysłowego.

Kolejna grupa pytań służyła rozpoznaniu samooceny studentów w zakresie ich wiedzy o głównych czynnikach środowiska pracy, wpływających na stan zdrowia zatrudnionych. Studenci oceniali swoje umiejętności: wskazania, zamierzenia i scharakteryzowania głównych szkodliwości (fizycznych, chemicznych i psychospołecznych) występujących w środowisku pracy.

Bardzo wysoki wskaźnik pozytywnych odpowiedzi otrzymały umiejętności wskazania głównych szkodliwości fizycznych (95%) i chemicznych (93%). Trochę gorzej, choć też pozytywnie, studenci oceniali swoje umiejętności w zakresie wskazania głównych szkodliwości psychospołecznych (76,6%). Nieco niżej, chociaż w większości pozytywnie, oceniają studenci swoje umiejętności w zakresie scharakteryzowania głównych skutków zdrowotnych narażenia na czynniki fizyczne (83,3% ocen pozytywnych), czynniki chemiczne (79%) i czynniki psychospołeczne (59,5%).

Ponad 60% ankietowanych studentów uważa, iż potrafi wskazać powiązanie pomiędzy stanem zdrowia konkretnego pacjenta a cechami jego środowiska pracy. Niepewni swego przygotowania w tym względzie stanowią 34%, a tylko 2% badanych po zajęciach z medycyny pracy nie jest w stanie znaleźć omawianego wyżej powiązania.

Studenci dobrze oceniają uzyskaną wiedzę o najczęściej występujących zatruciach. Blisko 70% studentów uważa, iż potrafi rozpoznać objawy, co drugi uważa, że potrafi udzielić pierwszej pomocy w zatruciach, ale co czwarty uważa, iż nie potrafi ocenić swojej wiedzy w tym zakresie i aż 37% studentów - swoich umiejętności (odpowiedź "nie wiem"). Tylko 6% badanych podało, iż nie potrafi rozpoznać objawów, a 8% - że nie potrafi udzielić pierwszej pomocy.

Tak więc studenci lepiej oceniają swoją wiedzę teoretyczną (rozpoznawanie objawów) niż umiejętności praktyczne (udzielenie pierwszej pomocy) w najczęściej występujących zatruciach. Wysoko również studenci oceniają zdobyte informacje nt. rodzajów chorób zawodowych (90% uważa, iż potrafi je wymienić) i ich głównych objawów (86,5%). Około 60% studentów stwierdza, iż uzyskało w toku zajęć z medycyny pracy wiedzę o przepisach orzeczniczych dotyczących chorób zawodowych.

Najgorzej studenci oceniają swoje przygotowanie odnoszące się do patogenetyki chorób zawodowych, wiedza ich jest stygmalna, dotyczy tylko niektórych chorób zawodowych (67% wypowiedzi). Również prawie 70% studentów uważa, iż uzyskało w toku zajęć wiedzę o miejscu przemysłowej służby zdrowia w systemie organizacyjnym opieki zdrowotnej w Polsce.

Większość studentów uważa, iż uzyskała wiedzę o organizacji opieki profilaktycznej nad pracownikami. Natomiast tylko połowa badanych wyraża opinie pozytywne o swoim przygotowaniu w zakresie organizacji diagnozy higienicznej środowiska pracy.

Analiza wyników wprowadziła wykazała zróżnicowanie ocen, dokonywanych przez studentów w stosunku do różnych aspektów własnej wiedzy i umiejętności, uzyskiwanych w toku zajęć z medycyny pracy, jednakże w większości są to oceny pozytywne.

3.2. Ocena sposobu prowadzenia zajęć

Studenci dokonywali oceny poszczególnych zajęć z medycyny pracy przy użyciu skali 5-stopniowej (1 - 5), gdzie najniższe oceny odpowiadają najniższym wartościom liczbowym i rosną wraz z nimi.

Globalna średnia ocen studentów, dotyczących prowadzenia zajęć w obrębie przedmiotu "medycyna pracy" wyniosła 3,13. Najlepiej oceniany jest sposób prowadzenia zajęć z ostrych zatruc (4,2). Następną lokatę zdobyły ćwiczenia z patologii zawodowej (średnia 3,55) i wykład wstępny z medycyny pracy (3,14). Poniżej średniej (3,13) zostały ocenione zajęcia dotyczące fizjologii i ergonomii pracy (2,44), działań toksycznych przemysłowych substancji chemicznych (2,72), narażenia zawodowego na szkodliwości fizyczne (2,81), społecznego środowiska pracy (2,8).

Na poziomie zbliżonym do średniej globalnej (3,13) kształtowały się oceny dotyczące sposobu prowadzenia zajęć z organizacji ochrony zdrowia (3,07) i chorób zawodowych (3,04). Najwięcej najwyższych ocen ("5"), dotyczących sposobu prowadzenia zajęć otrzymały zajęcia z ostrych zatruc (38% wszystkich ocen "5"). Najmniej, bo tylko jedną ocenę "5" otrzymały zajęcia z narażenia zawodowego na szkodliwości fizyczne występujące w środowisku pracy (0,72% ogółu wskazań na "5").

Najwięcej najniższych ocen ("1") dotyczących sposobu prowadzenia zajęć otrzymały zajęcia z fizjologii i ergonomii pracy (27,6% wszystkich ocen "1"). Najmniej najniższych ocen otrzymały zajęcia z ostrych zatruc (1,8%) i z klinicznej patologii zawodowej (3,5%). Ogólnie studenci "wystawili" 927 ocen dotyczących sposobu prowadzenia zajęć.

Najczęściej wskazywaną notą była "3" (28,4% wszystkich ocen), następnie "4" (26,3%), "2" (18,2%) nota "5" (14,8%) i najrzadziej "1" (12,3% wszystkich ocen). Jako uzasadnienie pozytywnych ocen studenci najczęściej wskazywali na rzeczowe, jasne przedstawienie tematu (21,4% ogółu wskazań) oraz "interesujący sposób przedstawienia tematu (wprowadzenie przerywników, podawanie ciekawostek)" (13,8%). W uzasadnieniu ocen negatywnych studenci zwykle zajęcia określali jako "nudne", bądź jako "zbyt teoretyczne i abstrakcyjne" (15,6% wszystkich wskazań).

Najmniej osób (2,8% wszystkich wskazań) za mankament w sposobie prowadzenia zajęć uważa niekorzystanie z pomocy audiowizualnych (filmy, przeźrocza, plansze, ilustracje, zdjęcia itp.). Rzadko również wskazywano na brak demonstracji chorego podczas zajęć (4,6% ogółu wskazań). Tylko 5,1% stanowiły zarzuty dotyczące złej organizacji przebiegu zajęć.

Studenci oceniali również osoby prowadzące zajęcia ze względu na sposób prowadzenia tych zajęć. Co drugi student uważa, iż najlepiej prowadzonymi zajęciami są ćwiczenia w Klinice Ostrego Zatrucia. Dość dobrze studenci ocenili prowadzących wykład wprowadzający oraz zajęcia z organizacji ochrony zdrowia.

Określenia typu "rzeczowy, jasny wykład", "zajęcia z demonstracją chorego", interesujący sposób przedstawienia tematu" uzyskiwały najczęściej zajęcia z ostrych zatruc, chorób zawodowych, organizacji ochrony zdrowia oraz wykład wprowadzający.

3.3. Ocena przydatności zajęć

Poszczególne zajęcia, występujące w programie przedmiotu "medycyna pracy", oceniane były także ze względu na przeświadczenie studentów o przydatności wiedzy i umiejętności uzyskiwanych w toku tych zajęć w przyszłej pracy zawodowej lekarza. Podobnie, jak przy ocenie sposobu prowadzenia zajęć, studenci mieli dokonać oceny przydatności poszczególnych zajęć z medycyny pracy przy użyciu skali 5-stopniowej.

Ogólna średnia ocen, dotyczących przydatności zajęć z medycyny pracy, wynosiła 3,17 (była zbliżona do średniej ocen dotyczących sposobu prowadzenia zajęć). Najwyżej oceniana jest przydatność zajęć z ostrych zatruc (4,68). Również wysokie noty otrzymały zajęcia z klinicznej patologii zawodowej (4,03) i z chorób zawodowych (3,58). Pozostałe ćwiczenia otrzymały średnią ocenę przydatności niższą od średniej dla wszystkich przedmiotów. Najgorzej oceniane były zajęcia z fizjologii i ergonomii pracy (2,29).

Najczęściej najwyższe oceny z przydatności ("5") otrzymywały zajęcia z ostrych zatruc (38,5% wszystkich "5") oraz z klinicznej patologii zawodowej (23,4%). Zajęcia z ostrych zatruc uzyskały również najmniej najniższych ocen ("1") przy weryfikacji ich przydatności w przygotowywaniu do zawodu lekarza (1 osoba). Najwięcej najniższych ocen z przydatności otrzymały zajęcia z fizjologii i ergonomii pracy (20,3% ogółu ocen "1") oraz wykład wstępny (17,9%).

Ogólnie studenci "wystawili" 872 oceny dotyczące przydatności zajęć z medycyny pracy w swej przyszłej pracy zawodowej. Najczęściej wystawianą była ocena "4" (24,6% wszystkich wskazań, następnie "5" (22%). Najrzadziej wystawiana była "2" (12,9%) wszystkich wskazań. 80% studentów uważa, że najbardziej przydatne są zajęcia z ostrych zatruc. Są one, zdaniem studentów, najbardziej związane z praktyką lekarską, zwłaszcza dla potencjalnego lekarza pogotowia ratunkowego. Są one oceniane przez badanych jako "dobrze prowadzony i ciekawy temat" powiązany nie tylko z medycyną pracy.

3.4. Ogólne opinie studentów o zajęciach z medycyny pracy

Poddano zbadaniu opinie studentów dotyczące oceny cyklu zajęć z medycyny pracy ze względu na:

- zakres tematyczny,
- sposób prowadzenia zajęć,
- organizację zajęć,
- przydatność przedmiotu.

Przy użyciu skali ocen 1 - 5 studenci najlepiej ocenili zakres tematyczny zajęć (średnia ocen 3,39), następnie przydatność przedmiotu (3,12), organizację zajęć (3,05) a najgorzej sposób prowadzenia zajęć (2,84).

3.5. Pomoce dydaktyczne w opiniach studentów

Następnym badanym problemem były opinie studentów dotyczące pomocy dydaktycznych wykorzystywanych w przygotowaniu się do zajęć i zaliczeń. 89% studentów

przygotowuje się, korzystając z notatek z zajęć. 18,9% przygotowuje się z następujących skryptów i podręczników (wg częstości wskazań):

- "Choroby wewnętrzne" - red. F. Kokot,
- "Higiena" - red. H. Rafalskiego,
- "Toksykologia kliniczna" - red. T. Bogdanik.

Pojedyncze wypowiedzi studentów brzmiały "nie przygotowuję się do zajęć" (8%) i "przygotowuję się z literatury podanej jako zalecana w przygotowaniu na zajęcia" (3,6%). Około 60% ankietowanych studentów widzi potrzebę wydania jednego podręcznika, zawierającego wiadomości niezbędne do przygotowania się do zajęć z medycyny pracy. 85% badanych uważa, że podręcznik ten powinien stanowić kompendium wiedzy z medycyny pracy, służące także każdemu lekarzowi niezależnie od specjalizacji.

3.6. Postulaty studentów dotyczące zajęć z medycyny pracy

Studenci mieli możliwość wypowiedzenia swych propozycji dotyczących zmian w programie, metodyce i organizacji zajęć z medycyny pracy. Postulaty dotyczące organizacji zajęć koncentrowały się głównie na liczbie godzin przeznaczonych na poszczególne zajęcia oraz ich umiejscowienia w planie studiów. Prawie połowa badanych domagała się zwiększenia liczby godzin zajęć z zakresu ostrych zatrueń, co dziesiąty student proponował zwiększenie obecnego czasu trwania tych zajęć o 10 godz. Co piąty student postulował zwiększenie liczby godzin zajęć z zakresu klinicznej patologii zawodowej (6% wnioskowało zwiększenie obecnego wymiaru tych zajęć o 10 godz.).

W stosunku do pozostałych zajęć badani nie zgłaszali takiej potrzeby. Studenci najczęściej domagali się zwiększenia liczby godzin zajęć klinicznych "przy łóżku chorego".

Utrzymanie obecnego wymiaru czasu przeznaczonego na zajęcia postulowała większość studentów w stosunku do zajęć z zakresu toksycznego działania przemysłowych substancji chemicznych (55%) i kryteriów oceny narażenia zawodowego na substancje toksyczne w środowisku pracy (68%).

Studenci najczęściej postulowali zmniejszenie liczby godzin zajęć z wybranych zagadnień z fizjologii i ergonomii pracy (79%), problematyki stresu związanego z pracą jako źródła zagrożenia zdrowia pracowników (61%) i wprowadzenia do medycyny pracy (59%).

Za najlepszą - ze względu na efektywność i czas kształcenia - formę zajęć większość studentów (78%) uważa zajęcia zblokowane, odbywające się w ciągu tygodnia a tylko co 10 student uważa, iż dobre są zajęcia składające się z wyodrębnionych części tematycznych prowadzonych w oddzielonych od siebie odstępach czasu.

Studenci zapytani, czy w ramach zajęć z medycyny pracy powinni odbywać praktyki w dobrze zorganizowanych przychodniach podzielili się na trzy grupy. 46% uważało, iż wskazane byłyby takie praktyki, 36% negowało takie rozwiązanie i 16% nie miało na ten temat zdania.

Tylko ok. 40% badanych podało propozycje związane z treściami programowymi zajęć. Pojedyncze wypowiedzi dotyczyły wprowadzenia bądź rozszerzenia zagadnień związanych z orzecznictwem w medycynie pracy, profilaktyką w zakładach pracy,

ostrych zatruć, zakażeń HIV u pracowników ochrony zdrowia, a także wyeliminowania z programu zagadnień omawianych wcześniej na innych zajęciach w toku studiów.

3.7. Plany zawodowe studentów

Ostatnia grupa pytań zawartych w analizie dotyczyła planów zawodowych studentów i ewentualnego usytuowania w nich medycyny pracy. Niecałe 70% ankietowanych zamierza pracować w lecznictwie zamkniętym (szpital, klinika), 28,8% chce pracować w lecznictwie otwartym (poradnie, przychodnie), a co 10 student jeszcze nie podjął decyzji dotyczącej przyszłego miejsca pracy. Tylko dwie osoby wyraziły gotowość zatrudnienia w przemysłowej służbie zdrowia, a aż 84% badanych zdecydowanie nie chce pracować w tego typu placówkach służby zdrowia. Podobna liczebnie grupa studentów (86,5%) nie zamierza specjalizować się w medycynie pracy (tylko 1 osoba chciałaby się specjalizować).

Prawie co piąty student podjęłby specjalizację z zakresu medycyny pracy "z braku innych ciekawych możliwości". Co dziesiąty student zdecydowałby się na podjęcie specjalizacji w medycynie pracy w wyjątkowo korzystnej sytuacji finansowej, tzn. gdyby zarobki w przemysłowej służbie zdrowia znacznie przewyższały zarobki w innych dziedzinach opieki zdrowotnej. 12% studentów nie zdecydowałoby się na specjalizowanie w medycynie pracy, nawet gdyby musiało zrezygnować z wykonywania zawodu.

4. PODSUMOWANIE

Na podstawie wyników badania opinii studentów VI roku Wydziału Lekarskiego Łódzkiej AM nt. zajęć z medycyny pracy nasuwają się następujące wnioski:

1. Dla większości studentów (75%) wiedza uzyskana na zajęciach z medycyny pracy była tylko usystematyzowaniem dotychczasowej. Po zajęciach lepiej oceniają oni poziom uzyskanej wiedzy, dotyczącej zakresu tematycznego obejmującego medycynę pracy niż wiedzy dotyczącej pełnienia roli lekarza przemysłowego. Studenci po przejściu cyklu zajęć z medycyny pracy potrafią (wg samooceny) dość dobrze:

- znaleźć powiązanie pomiędzy stanem zdrowia konkretnego pacjenta a cechami jego stanowiska pracy,
- wskazać najczęściej występujące zatrucia,
- rozpoznać objawy tych zatruć,
- udzielić pierwszej pomocy w zatruciach,
- wskazać choroby zawodowe i ich główne objawy,
- wskazać przepisy orzecznicze dotyczące chorób zawodowych,
- wskazać miejsce przemysłowej służby zdrowia w systemie organizacyjnym opieki zdrowotnej w Polsce,
- opisać organizację opieki profilaktycznej nad pracownikami.

Studenci uważają, iż w gorszym stopniu:

- potrafią opisać patogenezę chorób zawodowych,
- opanowali wiedzę z zakresu organizacji diagnozy higienicznej środowiska pracy.

2. Ogólnie studenci lepiej oceniają swoją wiedzę teoretyczną wyniesioną z zajęć niż umiejętności praktyczne.

3. Studenci mimo nikłego zainteresowania problematyką zajęć z medycyny pracy różnicują swoje nastawienie do zajęć w zależności od ich tematyki. Są najbardziej zainteresowani zajęciami, które mają charakter praktyczny (zajęcia kliniczne) i są ich zdaniem przydatne w przyszłej pracy zawodowej lekarza.

4. Najlepiej studenci oceniają zajęcia z ostrych zatruc i klinicznej patologii zawodowej. Zajęcia te otrzymały najwięcej najwyższych ocen, a najmniej najniższych przy ocenie sposobu prowadzenia zajęć i ocenie przydatności w przyszłej pracy zawodowej. Zajęcia te najczęściej oceniano jako rzeczowy, jasny wykład z użyciem przez wykładowców plansz, przeźroczy itd., jako interesujący sposób przedstawienia tematu. Rzadko zajęcia te określano jako zbyt teoretyczny i abstrakcyjny wykład. Zajęcia z ostrych zatruc większość studentów uznała za najbardziej interesujące. Pozytywną opinię wzmacnia również deklaracja zwiększenia liczby godzin tych zajęć. Najgorzej studenci oceniają zajęcia z fizjologii i ergonomii pracy. Najwięcej osób proponuje zmniejszenie liczby godzin tych zajęć ze zlikwidowaniem włącznie. Zajęcia te otrzymały najwięcej najniższych ocen przy ocenie sposobu prowadzenia i ocenie przydatności zajęć w przyszłej pracy zawodowej. Zajęcia te najczęściej określano jako nudne i jako zbyt teoretyczny, abstrakcyjny wykład.

5. Przy ocenie całości cyklu zajęć z medycyny pracy studenci najlepiej oceniają zakres tematyczny zajęć (średnia ocen 3,39), przydatność przedmiotu (3,12), a najgorzej sposób prowadzenia zajęć (2,84).

6. Studenci postulują wprowadzenie zblokowanych zajęć z medycyny pracy, odbywających się w ciągu tygodnia. Większość studentów widzi potrzebę wydania jednego podręcznika zawierającego wiadomości niezbędne do przygotowania się do zajęć z medycyny pracy. Powinien on służyć jako kompendium wiedzy z medycyny pracy przydatne każdemu lekarzowi.

7. Większość ankietowanych studentów zamierza pracować w lecznictwie zamkniętym i nie jest zainteresowana specjalizowaniem się w medycynie pracy. Mała liczbie grupa studentów specjalizowałaby się w tej dziedzinie, jeśli zarobki byłyby wyższe niż w innych dziedzinach medycyny lub gdyby nie było innej możliwości pracy w zawodzie. Wśród ankietowanych zdarzają się jednak i tacy studenci, którzy nie podjęliby się pracować w placówkach przemysłowej służby zdrowia, nawet gdyby taka decyzja łączyła się z koniecznością odejścia od zawodu. Można zatem mniemać, iż zajęcia z medycyny pracy nie przekształciły pozytywnie postaw studentów wobec tej dyscypliny medycznej i nie pobudziły zainteresowania nią.

UNDERGRADUATE TRAINING IN OCCUAPTIONAL HEALTH IN THE OPINION OF MEDICAL STUDENTS
FROM THE UNIVERSITY OF MEDICAL SCIENCES, LODZ, POLAND

SUMMARY

In 1990 the survey concerning undergraduate training in occupational health was repeated among the 6th year students of the Department of Medicine, University of Medical Sciences, Lodz, Poland. The survey referred particularly to the level of education, usefulness of the training and didactics of the particular types of classes. The students pointed out the didactic aids used during the training and preparation for the final test. They also discussed their plans for professional career. As revealed by the survey results the students do not show special interest for the classes in occupational health. In their opinion the training does not more but helps organize the knowledge they have already acquired. They evaluate positively the level of their education on different occupational health issues. Their opinion on the particular types of classes varies according to the subject and conduct of the class.

